

Groot jammer*

Dit jaar is het 450 jaar geleden dat de tachtigjarige oorlog begon. Ik kan het mij maar moeilijk voorstellen: zolang onrust en gevaar, zoveel jaren roof en moord. Ook in de straten van mijn dorp.

Het was een gruwelijk geweld. In onze kerk hangt sinds jaar en dag een gedenkbord dat hieraan herinnert:

Anno 1580, in januari, op Pontiaan, den 14^e dag
In Koudum groot jammer men zag
Aan man, wijff en kind, groot in't getal
Met hangen en vrouwen schenden overal:
Aan peerdesteerten gebonden, voorwaar
Als honden zij naliepen, dat is zeker en klaar
Al door de malcontenten, zeer boos en wreed
Leden ook de jonge dochters meenig verdreet
Hieraan gedenckt man, vrouw en kind
Voor al dat hij de Heer bemint.

De geschiedenisboeken vertellen dat in het jaar 1586 baron Johan Baptiste de Tassis, een Spaanse legeraanvoerder, in januari van Steenwijk over Joure naar de Hommerts, IJlst, Heeg en het Heidenskip kwam om een strafexpeditie uit te voeren.

Geen idee waarom de bevolking van deze streek straf verdiende, maar zij zullen wel ooit ergens de verkeerde kant gekozen hebben. Burgers zijn in tijden van oorlog altijd de pineut. Het is dan een hachelijke zaak op welk moment je wiens kant kiest. Word je niet door de hond gebeten, dan is het wel door de kat.

Het had die winter hard gevoren, er lag een dik pak ijs en de strijdgroep van Tassis kon ongehinderd door de moerassen en over de meren gaan. De soldaten die te voet waren gingen naar Workum en die op de paarden naar Koudum. Zij roofden en moorden op een vreselijke manier, zoals op het bord te lezen staat. Het jaartal zit er zes jaren naast, maar ook een feitelijke onjuistheid kan de echte waarheid bevatten.

Het verhaal gaat dat de gruwelijkheden nog wreder waren dan op het kerkbord beschreven: de soldaten wierpen baby's in de lucht, ving hen met hun speer op, en wierpen hen daarna in het vuur. Dat alles gewoon in onze gemoedelijke Hoofdstraat, in ons goede dorp. Wij, in onze eeuw, en in ons deel van de wereld, hebben niet half het idee hoe het is om in een oorlog te leven. Wat weten wij van het 'groot jammer' waarmee de mensen die momenteel voor de grenzen van Europa staan of varen, en vragen binnen te mogen, ooit te maken hebben gehad?

Indrukwekkend dat de mensen in ons dorp al die tijd de herinnering aan de oorlog 450 jaar geleden levend hebben houden. Dat gelovigen van nu geregeld hun blik laten vallen op het 'groot jammer' dat mensen meemaken.

Groot jammer dat zij zelf doorstaan van tijd tot tijd, immers groot verdriet blijft niemand bespaard. En het rauwe oorlogsleed waarmee velen elders in onze wereld nu dagelijks te maken krijgen. Moge de lieve Heer, en niet minder zijn lieve kinderen, zich over hen ontfermen.

* Gepubliceerd in de wekelijkse column van Wim Beekman in de *Leeuwarder Courant* van 6 oktober 2018.